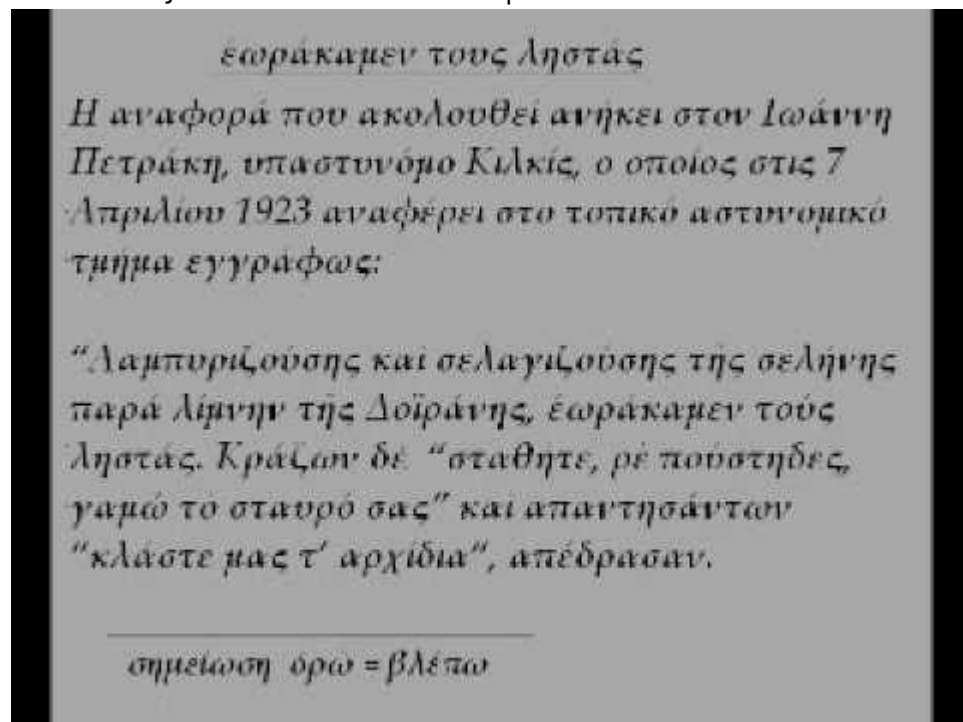

Οι ρίζες της λέξης “μπάτσος” και οι ύμνοι προς αυτόν

written by Tarantela Cariera | 27.11.2015

Σε κάθε χώρα υπάρχει το ανάλογο παρατσούκλι για εκείνους που όρισαν εαυτούς να φυλάττουν τις θερμοπύλες της Τάξεως και της Ασφάλειας.

Cop, Copper, Rozzer, Flic, Poliziotto, Bull, Polyp, Jura κλπ.

Η λέξη προέρχεται από το τουρκικό bac (αστυνόμος, φοροεισπράκτορας), την οποία χρησιμοποιούσαν πάντα με υποτιμητική χροιά, ενώ αρχικά δήλωνε τον Τούρκο φοροεισπράκτορα, που έπαιρνε αυθαίρετα και δια της βίας χαράτσια από τους υπηκόους.

Η λέξη μπάτσος αναφέρεται, μάλλον, για πρώτη φορά σε τραγούδι στο «Τούτοι οι μπάτσοι που ήρθαν τώρα» σε ηχογραφημένο το 1928, Νέα Υόρκη από τον Γιαννάκη Ιωαννίδη και στο μπουζούκι τον Μανώλη Καραπιέρη.

Υπάρχει και ένα άλλο τραγούδι αρκετά πιο αθυρόστομο και με την πασίγνωστη κατάληξη «μάγκες πιάστε τα γιοφύρια / μπάτσοι κλ...».

Η εκτέλεση στο πρώτο μας βίντεο όμως, πρέπει να θεωρείται νεότερη και δε συνάδει με το ρεμπέτικο πνεύμα της δεκαετίας του 1930:

Το 1934 η λέξη “μπάτσος” αναφέρεται και στο τραγούδι με τίτλο «Μάγκες» του Μπάτη (αναφέρεται ως ερμηνευτής του τραγουδιού, αλλά στην πραγματικότητα τραγουδά ο Παγιουμτζής).

Πρόκειται, στην πλειοψηφία τους, για παλιά μурμουρικά δίστιχα της φυλακής:

*Ήρθαν μπάτσοι βρε
και μας πήραν και
στον Συγγρού καλέ
μας πήγαν*

*θα 'ρθούνε μπάτσοι
να ορκιστούνε και
ψέματα να μη σας πούνε*

Οι ρεμπέτες της δεκαετίας το 1930 είχαν πολύ προσεκτική και σεμνή έκφραση.

Δε χρησιμοποιούσαν βωμολοχίες, ούτε σεξουαλικά υπονοούμενα.

Οι αστυνόμοι ήταν γνωστοί και ως “καρακόλια”.

Ο Μάρκος Βαμβακάρης τους αποκαλεί “μαύρους” στο «Χθες το βράδυ στο σκοτάδι», του 1935.

*Χτες το βράδυ στο σκοτάδι
Με στριμώξανε δυο μαύροι*

Όσο και αν μας κάνει εντύπωση, στα γνήσια ρεμπέτικα του 1930 υπάρχουν οι ευγενικές εκφράσεις (όπως και ευγενικοί ήταν οι ρεμπέτες):

«Έρχεται η αστυνομία» και το «Κυρ αστυνόμε, μη βαράς».

Ίδιος στίχος και στο «Λαχανάδες» καθώς και στο «Μανάκι μου είμαι πρεζάκιας», του Γιοβάν Τσαούς.

*Σαν αποθάνω φίλε μου
έρχεται αστυνομία
μετά το σκουπιδιάρικο
και κάνει την κηδεία*

«Κάτω στα λεμονάδικα (Οι λαχανάδες)», συνθέτης: Παπάζογλου, έτος ηχογρ.1934

*Κυρ αστυνόμε μη βαράς...
Μανάκι μου Κυρ-αστυνόμε, μη βαράς
δεν φταίω εγώ ο φουκαράς*

Το τραγούδι είναι παραδοσιακό της Μ. Ασίας. Έχει ηχογραφηθεί το 1925 από την Μαρίκα Παπαγκίκα και από τότε έχουν ακολουθήσει εκατοντάδες ερμηνείες.

Από τα παραπάνω καταλαβαίνουμε ότι ο μπάτσος δε συνδέεται άμεσα με τον χωροφύλακα (γι' αυτό και το «μπάτσοι και χωροφύλακοι»).

Μάλλον, ο μπάτσος να ήταν ο χαφιές, ο παρακρατικός, που συνεργαζόταν με την αστυνομία για να δέρνει τον κοσμάκη με την ανοχή και την εποπτεία της αστυνομίας.